

Wstęp

„Byłem w stanie intensywnej ekscytacji intelektualnej. Czułem, że przeżywam przygody pierwszych podróżników z XVI wieku. Na własne konto odkrywałem Nowy Świat”¹ – słynne słowa Claude’a Lévi-Straussa dziś można odnieść już nie tylko do realnie przeżywanych podróży, wędrówek, odległych geograficznie miejsc. Myśl Lévi-Straussa zajmuje szczególne miejsce w tradycji humanistycznej, trudno więc wyobrazić sobie współczesny dyskurs naukowy bez śladów przez nią pozostawionych.

Podczas konferencji „Claude Lévi-Strauss: struktura i nieoswojone”, która odbyła się w dniach 22-23 maja 2018 roku w Instytucie Kulturoznawstwa UAM – 60 lat po pierwszej publikacji *Antropologii strukturalnej* oraz w 110. rocznicę urodzin jej autora – pragnęliśmy na nowo podjąć refleksję nad jego intelektualnym dziedzictwem oraz oddziaływaniem na współczesną humanistykę. Myśl ta zainspirowała kulturoznawców, antropologów, filozofów, literaturoznawców, wprowadzając ich do świata intelektualnych wyzwań. Prezentowane w tomie teksty wskazują jednoznacznie na aktualność i wielość możliwości aplikowania jego propozycji do współczesnej refleksji nad kulturą i jej tekstami. Można dostrzec i ocenić, jak dzisiejsza humanistyka korzysta z jego spuścizny, ale także w jak dużym stopniu wobec niej się emancypuje, a nawet ją kontestuje. Z całą pewnością stwierdzić możemy, że myśl Claude’a Lévi-Straussa pozostaje jedną z wielkich narracji pozwalających odkrywać nowe światy.

Prezentowany tom składa się z trzech części – obszarów, do których aplikowana jest myśl wielkiego strukturalisty. „Pęknięcia struktury”, rozpoczynające tom, stanowią szczególną reinterpretację propozycji Claude’a Lévi-Straussa. Dariusz Czaja konfrontuje myśl francuskiego antropologa z tradycją hermeneutyczną, a jednocześnie wskazuje na nieoczywiste i często marginalizowane konteksty jego myśli. Podobny szlak wytyczony jest przez autora kolejnego artykułu – Marka Pacukiewicza, który rekonstruuje mitologiczne propozycje Claude’a Lévi-Straussa, wskazując ich aktualność i adekwatność dla badań współczesności. Dwa kolejne eseje – Agnieszki Kaczmarek oraz Adama Pisarka – rysują portret antropologa, sytuując go w odmienności – geograficznej, podróżniczej, przypominając o poszerzeniu granic świata, a wraz z tym ram

¹ C. Lévi-Strauss, D. Eribon, *Z bliska i z oddali*, przeł. K. Kocjan, Łódź 1994, s. 29.

myślenia, które dokonało się wraz z rozwojem myśli etnograficznej, przełamując wcześniejsze schematy. Część tę zamyka artykuł Anety Derkowskiej, która aplikuje badania strukturalistyczne do analiz muzykologicznych, udowadniając interdyscyplinarność metody.

Druga część tomu, „Oblicza struktury”, obejmuje eseje, które wskazują na strukturalistyczne korzenie myśli semiotycznej. Anna Grzegorzczuk integruje myśl Claude’a Lévi-Straussa z propozycjami humanistyki, które są substancjalnie tylko pozornie usytuowane na drugim jej brzegu. Na aktualność i szerokie spektrum zastosowań metodologicznych dla antropologii widowisk wskazuje Leszek Kolankiewicz, piszący o inspiracjach i koneksjach propozycji Lévi-Straussa. Katarzyna Machtyl wskazuje na wpływ Lévi-Straussowskiego strukturalizmu na myśl semiotyczną, a teksty Kazimierza Piotrowskiego oraz Tomasza Nakonecznego integrują doświadczenia oraz reprezentacje artystyczne i zmysłowe, które w optyce semiotycznej odkrywają nowe interpretacje i ramy dla fenomenów współczesności.

Ostatnia, najszersza część tomu: „Oswojone – nieoswojone”, stanowi swoisty powrót do klasycznej myśli Claude’a Lévi-Straussa – teksty Grzegorza Godlewskiego, Macieja Kijki oraz anglojęzyczny esej Stephena Dersleya na nowo interpretują i uaktualniają dokonania francuskiego badacza. Anna Skibska i Anna Turczyn wskazują na wpływ Lévi-Straussa na tradycję myśli francuskiej, na takie jej „zainfekowanie” strukturalizmem, bez którego współczesna humanistyka – nie tylko francuska, ale i światowa, z pewnością nie miałaby obecnego kształtu. Analizy Marii Flis, Dariusza Brzezińskiego oraz Edyty Barańskiej wykraczają poza wyłącznie francuskojęzyczny obszar językowy i kulturowy i eksponują recepcję myśli Claude’a Lévi-Straussa w odmiennych konfiguracjach teoretycznych. Kończący tom artykuł Artura Stęplewskiego stanowi empiryczne zamknięcie optyki strukturalistycznej, uwzględniające niezaprzeczalne językoznawcze tradycje tej refleksji.

Szeroka recepcja, aktualność i wielowymiarowa tradycja myśli Claude’a Lévi-Straussa sytuują go wśród największych humanistów współczesności. Oddając w ręce Czytelnika niniejszy tom, jesteśmy przekonane, że szerokie spektrum podejmowanych analiz, konteksty, rozważania teoretyczne, metodologiczne i empiryczne wskazują na niemożliwy do zakwestionowania wpływ strukturalizmu na rozwój dwudziestowiecznej humanistyki.

Redaktorki tomu